

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER

Bruxelles, den 25.02.2004
KOM(2004)130 endelig

**MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN TIL RÅDET, EUROPA-PARLAMENTET
OG DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG**

Inddragelse af miljøhensyn i den europæiske standardisering

{SEC(2004)206}

DA

DA

Indholdsfortegnelse

1.	INDLEDNING	3
2.	FORMÅL OG ANVENDELSE	4
3.	DET POLITISKE GRUNDLAG FOR INDDRAGELSE AF MILJØHENSYN I EUROPÆISK STANDARDISERING	5
3.1	Det europæiske grundlag	5
3.2	Europæisk standardisering og europæisk lovgivning: hver sin opgave	6
3.3	Den internationale dimension	6
4.	UDVIKLINGER INDEN FOR EUROPÆISK STANDARDISERING	7
4.1	Et voksende antal europæiske standarder	7
4.2	Et voksende antal sektorer benytter europæiske standarder	7
4.3	Voksende inddragelse i europæisk lovgivning	8
4.4	Standarder og miljø	8
4.4.1	Produktstandarders miljødimension	8
4.4.2	Afprøvningsmetoder med miljøformål	9
4.4.3	Miljøteknologi	9
4.4.4.	Standarder for miljøstyring	10
5.	KERNESPØRGSMÅL	10
5.1	Miljøbevidsthed	10
5.1.1	Forpligtelsen til miljøhensyn	11
5.1.2	Hensyn til mulige miljøpåvirkninger fra begyndelsen	11
5.1.3	Hensyn til mulige miljøpåvirkninger på revisionsstadiet	11
5.1.4	Uddannelse	12
5.2	Opstilling af prioriteter	12
5.2.1	De europæiske standardiseringsorganisationers prioritering: arbejdsprogrammer ...	12
5.2.2	Kommissionens prioritering: mandater	13
5.3	Inddragelse af interessegrupperne	13
5.3.1	Den nationale dimension	14
5.3.2	Den europæiske dimension	14
6.	HJÆLPEMIDLER OG INCITAMENTER	15
6.1	Eksisterende hjælpemidler	15
6.2	Tilskyndelse til systematisk anvendelse af midlerne til hjælp for miljøinddragelse .	16
7.	KONKLUSIONER OG VIDEREUDVIKLING	17

1. INDLEDNING

De fleste af de varer og tjenesteydelser, vi er omgivet af, er nu blevet standardiseret, selv om det i de fleste tilfælde er de færreste, der lægger mærke til det. Standarder er stille, usynlige kræfter, som sikrer, at tingene fungerer ordentligt.

Efter det europæiske standardiseringssystem er der blevet udarbejdet standarder for de områder, hvor interessegrupperne har konstateret fælles interesser, som de har fulgt, når de skulle finde tekniske løsninger. En vigtig drivkraft til udviklingen af europæiske standarder er, at de betyder ensartethed på hele det indre europæiske marked, efterhånden som de afløser de nationale standarder. Hvor det er muligt, bygger de også på internationale standarder, og det gør den internationale handel lettere. En yderligere tilskyndelse til indførelsen af europæiske standarder har for nogle produktområders vedkommende været en harmoniseret og stabil rammelovgivning, som får de europæiske standarder til at udvikle tekniske løsninger i overensstemmelse med lovgivningen.

Boks 1: Det Europæiske Standardiseringssystem

De europæiske standardiseringsorganisationer er CEN¹ (Den Europæiske Standardiseringsorganisation), CENELEC (Den Europæiske Komité for Elektroteknisk Standardisering) og ETSI (Det Europæiske Institut for Telestandarder). Direktiv 98/34/EF² anerkender disse organer som dem, der skal udarbejde europæiske standarder. Det indeholder også en definition på europæisk standard. Principperne i forholdet og samarbejdet mellem CEN, CENELEC, ETSI og Europa-Kommissionen og Den Europæiske Frihandelssammenslutning er fastsat ved hjælp af generelle retningslinjer. En revideret udgave af disse retningslinjer blev vedtaget den 28. marts 2003 (EFT C 91 af 16.4.2003).

Standarder bidrager til den økonomiske og sociale udvikling. Standarder kan fastlægge, hvordan et produkt skal laves, anvendes, vedligeholdes og behandles ved afslutningen af sin levetid, eller de kan bidrage til afprøvning og analyse af produkter eller materialers opførsel i miljøet eller under forskellige forhold, og de kan derfor have betydelig indflydelse på produkters og tjenesteydelsers påvirkning af miljøet. Mens kravene i tekniske bestemmelser er obligatoriske, er der mange tusind tekniske standarder, der udarbejdes frivilligt af virksomhederne ved hjælp af ad hoc-strukturer som forumer og sammenslutninger eller under officielle standardiseringsorganers lederskab. De interessegrupper, der deltager i disse processer, har allerede investeret betydelige midler i form af eksperttid, teknisk viden og mødeudgifter og vil fortsat gøre det. Standarder som frivilligt redskab er af afgørende betydning, og det er vigtigt, at alle interessegrupper, som inddrages i deres udarbejdelse, gør den størst mulige indsats og dermed øger deres rolle for miljøbeskyttelsen.

¹ <http://www.cenorm.be>; <http://www.cenelec.org>; <http://www.etsi.org>

² Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 98/34/EF om en informationsprocedure med hensyn til tekniske standarder og forskrifter.

2. FORMÅL OG ANVENDELSE

Bæredygtig udvikling er en prioritet for EU, som stræber efter at skabe ligevægt mellem de økonomiske, samfundsmæssige og miljømæssige hensyn³. Europæiske standarder drejer sig ofte om handel, kvalitet, produkternes sundhed og sikkerhed og om processer og tjenesteydelser. Ved også at inddrage miljøhensyn kan europæisk standardisering yde et positivt bidrag til den bæredygtige udvikling og de relevante former for gennemførelsespolitik, f.eks. den integrerede produktpolitik (IPP), som Europa-Kommissionen har vedtaget⁴. Der findes også et voksende antal europæiske standarder for afprøvnings- og målemetoder, som bidrager til realiseringen af miljøpolitik.

I standardiseringskredse bør der tages yderligere skridt til systematisk at inddrage de relevante miljøhensyn i udarbejdelsen af europæiske standarder. De vilkår, den europæiske standardisering behøver for at kunne yde et positivt bidrag til miljøbeskyttelsen, fortjener derfor nærmere opmærksomhed.

På de forskellige stadier i dette dokumentets udarbejdelse har der været afholdt flere samråd⁵. Et møde med en række interessegrupper blev afholdt den 17. juli 2002 og endnu et den 16. juli 2003. Der blev derpå ført internetsamråd fra den 25. juli til den 15. september 2003. Disse initiativer tog sigte på alle standardiseringssystemets interessegrupper, og der kom indlæg fra erhvervslivet, de private organisationer, de offentlige myndigheder og standardiseringsorganisationerne selv. På grundlag af disse bidrag var det muligt at afgrænse kerneområderne og vurdere, om en meddelelse var et hensigtsmæssigt middel, hvis der skulle gøre fremskridt.

Resultatet viste, at næsten alle interessegrupperne mente, at en meddelelse ville være et nyttigt bidrag til hjælp for deres arbejde. Desuden dukkede der en række fælles anliggender op, som viste, at der var enighed om, hvor der med størst sandsynlighed kunne gøres fremskridt. Navnlig blev der peget på fire afgørende områder, som derfor får særlig behandling i denne meddelelse:

- øget miljøbevidsthed
- opstilling af prioriteringer
- øget inddragelse af interessegrupperne
- brug af hjælpemidler og tilskyndelser.

Det europæiske standardiseringssystem og interessegrupperne opfordres til at tage disse områder i betragtning og optræde, så standardiseringssystemet udvikles og gøres mere modtageligt for miljødimensionen, samtidig med at det tager hensyn til alle den bæredygtige udviklings øvrige dimensioner. Blandt de interessegrupper, som denne meddelelse henvender sig til, er:

- de europæiske standardiseringsorganisationer og deres nationale medlemmer

³ KOM(2001)264 endelig udg. Meddelelse fra Kommissionen - "En bæredygtig udvikling i Europa for en bedre verden: En EU strategi for bæredygtig udvikling".

⁴ KOM(2003)302 endelig udg. Meddelelse fra Kommissionen til Rådet og Europa-Parlamentet - Integreret produktpolitik - Miljøpåvirkninger ses i et livscyklusperspektiv.

⁵ http://www.europa.eu.int/comm/enterprise/standards_policy/environment_standardisation/stakeholder_meeting/2003/consultation_stakeholders.htm

- de offentlige myndigheder
- industri- og erhvervsorganisationerne, heriblandt de små og mellemstore virksomheders (SMV) repræsentanter;
- de private organisationer
- de videnskabelige organisationer.

Kommissionen opfordrer Europa-Parlamentet og Rådet til at godkende de kerneområder og de målsætninger, som opstilles i denne meddelelse.

3. DET POLITISKE GRUNDLAG FOR INDDRAGELSE AF MILJØHENSYN I EUROPÆISK STANDARDISERING

3.1 Det europæiske grundlag

EF-traktaten tilsigter en harmonisk, afbalanceret og bæredygtig udvikling af den økonomiske virksomhed, et højt beskyttelsesniveau og forbedring af miljøkvaliteten⁶. Den understreger det princip, at miljøbeskyttelseskrav skal inddrages i den øvrige politik og erkender, at det er en af forudsætningerne for bæredygtig udvikling⁷. Fællesskabet søger at skabe sammenhæng mellem opfyldelsen af sine målsætninger for det indre marked og for miljøet, samtidig med at det overholder sine internationale forpligtelser.

Den europæiske standardisering er et middel, der ofte er blevet benyttet i forbindelse med gennemførelsen af Fællesskabets politik⁸. Der har derfor været lagt voksende vægt på den rolle, den kan spille for miljøbeskyttelsen og til støtte for den bæredygtige udvikling.

Rådet og Europa-Parlamentet har i mange dokumenter fremhævet ønsket om og behovet for at inddrage miljøhensyn i standardiseringen⁹. Det er blevet gentaget i den allerede nævnte IPP-meddelelse, hvori standardisering blev betragtet som et middel, hvormed produkters og tjenesteydelsers miljøpåvirkning, lige fra udvinding af råmaterialer til fremstilling, distribution, anvendelse og affaldsforvaltning kunne formindskes. Et af eksemplerne på, hvordan IPP omsættes til praksis, er det for nylig vedtagne forslag¹⁰ om fastlæggelse af kravene til miljøvenligt design af energiforbrugende produkter. Europæiske standarder kunne være til stor gavn for indførelsen af metoder, hvorefter de relevante miljøparametre for disse produkter kunne måles eller i nogle tilfælde beskrives bedre.

⁶ Artikel 2 i den kodificerede udgave af traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab.

⁷ Traktatens artikel 6.

⁸ En oversigt over brugen af europæiske standarder i forbindelse med gennemførelsen af Fællesskabets politik findes i KOM(2001)527 endelig udg. eller på netstedet: http://europa.eu.int/comm/enterprise/standards_policy/index.htm

⁹ F.eks. Den Europæiske Unions Strategi for Bæredygtig Udvikling: opfølgning af Det Europæiske Råds møde i Gøteborg med hensyn til miljøaspekterne – Rådets Konklusioner, dokument 15280/01.

¹⁰ KOM(2001)527 endelig - Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om rammerne for fastlæggelse af krav til miljøvenligt design af energiforbrugende produkter og om ændring af Rådets direktiv 92/42/EØF.

Kommissionen har i Fællesskabets Sjette miljøhandlingsprogram¹¹, som blev vedtaget af Rådet og Europa-Parlamentet i 2002, udtrykkeligt foreslået, at miljøbeskyttelseskrav inddrages i standardiseringsaktiviteterne.

Samme år meddelte Kommissionen, at den ville udarbejde et dokument (det vil sige denne meddelelse) om standardisering og miljøbeskyttelse¹². Rådet bød denne beslutning velkommen i 2002¹³.

3.2 Europæisk standardisering og europæisk lovgivning: hver sin opgave

Europæiske standarder er frivillige dokumenter, der udarbejdes efter åbne, gennemsigtige procedurer, som forstås af europæiske eller internationale standardiseringsorganisationer. Standardiseringsarbejdet udføres efter konsensusprincippet af de berørte interessegrupper selv for deres egen skyld. Dette princip gælder også de miljøhensyn, der drøftes under standardiseringsprocessen.

Derudover findes der områder og forhold, hvor lovgivning er det bedste middel, når man skal sikre, at offentlige interesser som beskyttelse af sikkerhed, sundhed og miljø varetages på en gennemsigtig og gennemførlig måde under inddragelse af institutioner med demokratisk legitimitet.

Standardisering og lovgivning er to forskellige midler, der i nogle tilfælde indebærer to forskellige muligheder for behandling af miljøproblemer. De kan også supplere hinanden, da standardisering kan støtte lovgivningsinitiativerne. Standarder kan give løsninger på indviklede tekniske problemer og derfor indebære fordele. Der kan skabes stabile lovrammer, hvis lovgivningen holdes resultatorienteret og de tekniske enkeltheder overlades til frivillige standarder. Det betyder, at standardiseringen har brug for faste rammer for at kunne give de forventede resultater. For at dette gensidighedsforhold kan give det størst mulige udbytte, må man imidlertid under lovgivningsarbejdet følge reglerne for bedre styring og foretage konsekvensanalyse. Denne konsekvensanalyse kunne også udvides til at omfatte eventuelle standarders rolle i forhold til den planlagte lovgivning. Hvis standarderne udarbejdes, så de yder et effektivt bidrag til miljøbeskyttelsen, må dette tages i betragtning, når bestemmelserne udarbejdes, eller når det overvejes at decentralisere og bygge på frivillig indsats.

3.3 Den internationale dimension

Handelen har fra tidernes morgen været standardiseringens vigtigste drivkraft. På verdensplan kræver flere og flere problemer samlede løsninger, ikke mindst har varer i international handel brug for internationale standarder overalt, hvor det er muligt. Det multilaterale handelssystem, som blev oprettet med WTO, navnlig aftalen om tekniske handelshindringer (THH), kræver brug af frivillige internationale standarder som grundlag for tekniske forskrifter for varer. WTO's regler respekterer de enkelte medlemmers ret til selv at fastsætte det beskyttelsesniveau, de betragter som

¹¹ Europa-Parlamentets og Rådets afgørelse nr. 1600/2002/EF om fastlæggelse af Fællesskabets Sjette Miljøhandlingsprogram, EFT L 242 af 10.9.2002, s. 1-15.

¹² KOM(2001)527 endelig. Beretning fra Kommissionen til Rådet og Europa-Parlamentet om foranstaltninger truffet på baggrund af Rådets resolution og Europa-Parlamentets resolutioner fra 1999 om europæisk standardisering.

¹³ Rådets konklusioner om standardisering af 1. marts 2002, EFT C 66 af 15.3.2002.

nødvendigt af hensyn til legitime formål som sundheds- og miljøbeskyttelse, blot de ikke anvender dem på en vilkårlig eller uensartet måde. WTO medlemmer behøver derfor ikke at benytte internationale standarder, hvis de er ineffektive eller utilstrækkelige til at opfylde legitime formål. Baggrunden herfor er den betragtning, at vigtige beskyttelseskrav (legitime formål) bør fastsættes af de lovlige myndigheder, som samtidig erkender, at de tekniske løsninger, hvormed sådanne formål skal opfyldes, helst skal findes af de private interessegrupper ved hjælp af internationale standarder.

Europæisk standardisering er nøje forbundet med den internationale standardisering på grund af de fordele i form af handel, markedsgang og teknologispredning, som er knyttet til den. De europæiske standarder bygger derfor på internationale standarder, hvis sådanne findes, og hvis de opfylder europæiske behov¹⁴. En stor del af CEN-standarderne er overtaget fra Den Internationale Standardiseringsorganisation (ISO), og de fleste af CENELEC's resultater udarbejdes i Den Internationale Elektrotekniske Kommission (IEC). Ved hjælp af aftaler mellem de europæiske og de internationale standardiseringsorganisationer er der også mulighed for, at de internationale standardiseringsorganisationer kan få tilbudt europæiske standarder med henblik på at få dem vedtaget som internationale standarder. Europæisk førerskab, når det drejer sig om at behandle miljøforhold eller inddrage miljøhensyn i eksisterende standarder, kan derfor bringe de relevante internationale standarder med sig.

4. UDVIKLINGER INDEN FOR EUROPÆISK STANDARDISERING

Europæisk standardisering har gennemgået flere udviklingsforløb, som har øget dens anvendelsesmuligheder, når det gælder miljøbeskyttelse.

4.1 Et voksende antal europæiske standarder

For det første er antallet af europæiske standarder vokset betydeligt. I skrivende stund tilbyder CEN ca. 7 000 europæiske standarder inden for en lang række forskellige sektorer. Inden for elektroteknik findes der ca. 3 300 europæiske standarder fra CENELEC, hvoraf de fleste bygger på internationale standarder fra den internationale elektrotekniske kommission (IEC). Inden for telekommunikation tilbyder ETSI sine brugere rundt regnet 3 200 standardiseringsdokumenter (EN og ETS). Hvert år offentliggøres der ca. 1200 europæiske standarder (EN) af disse organisationer. I 2003 fandtes der omkring 13 500 europæiske standarder.

4.2 Et voksende antal sektorer benytter europæiske standarder

Også de emner, der behandles af den europæiske standardisering, har fået øget rækkevidde. Standardiseringsorganerne kommer nu ind på områder, som er miljømæssigt følsomme, f.eks. produktdesign, energieffektivitet, løsninger på dele og komponenters livsafslutningsstadium samt tekniske processer og styringsprocesser. Hertil kommer, at der er voksende efterspørgsel efter miljøtekniske afprøvnings- og målemetoder.

¹⁴ SEK(2001)1296 europæiske politiske principper for international standardisering.

4.3 Voksende inddragelse i europæisk lovgivning

Til støtte for direktiverne i forbindelse med EF's nye holdning¹⁵ inden for en række bestemte produktområder er 2 165 harmoniserede standarder blevet frivillige løsninger, som skal godtgøre overensstemmelse med lovens bestemmelser. Tilskyndelsen til at udarbejde frivillige løsninger i overensstemmelse med loven forudsætter, at de europæiske standardiseringsorganisationer overholder bestemte ansvarlighedsprincipper, som f.eks. national efterforskning og afstemning og inddragelse af interessegrupperne i standardiseringsprocessen. Direktiverne i forbindelse med den nye holdning kan også benyttes ved udarbejdelse af miljøpolitik, hvad der hidtil egentlig ikke har været tilfældet.

4.4 Standarder og miljø

Standarder er midler, hvormed teknisk viden kan udbredes. I dag findes der allerede mange europæiske standarder, som enten direkte gælder miljøet eller tager hensyn til miljøforhold. Anvendelsen af dem bør fremmes.

4.4.1 *Produktstandarders miljødimension*

Produktstandarder (dvs. standarder, der fastsætter krav til produkter) udgør en stor del af de 13 500 europæiske standarder, som findes på nuværende tidspunkt. Disse standarder kan opstille vigtige kriterier for produkter, f.eks. deres sikkerhed og deres dimensioner, som medvirker til at sikre korrekt sammensætning med andre komponenter. Derved undgås spild af komponenter og uoverensstemmelser mellem dem, og de omkostningsfordele, der blive følgen, kan videregives til forbrugerne. Standarder, som tager tilstrækkeligt hensyn til de miljømæssige sider af et produkt, kan medvirke til at gøre disse produkters negative miljøpåvirkninger så små som muligt.

Der udarbejdes i stadig højere grad produktstandarder, som drejer sig om vigtige afsnit af produktets livscyklus. Nogle standardiseringsdokumenter¹⁶ går især ud på at inddrage miljøaspekter i produktdesignet og produktudviklingen og tager sigte på at få virksomhederne til at forstå tankegangen bag miljødesign og dets praktiske anvendelse. Der er desuden et voksende antal standarder, som bidrager til behandling af produkters livsafslutningsfase.

Denne type miljøbestemte standarder (eller vejledninger og rapporter osv.) for produkter kan udelukkende dreje sig om et produkts miljøvirkninger og/eller miljøpræstation, hvis dette er nødvendigt. Anvendelsen af dem kan få voksende betydning i fremtiden. Fordelen ved dem er, at de udarbejdes af standardiseringsorganisationer med specialviden om miljøforhold, således at bestemte miljøhensyn ikke prioriteres til skade for andre.

¹⁵ Rådets resolution af 7. maj 1985 om en ny holdning til teknisk harmonisering og tekniske standarder (EFT C136 af 04.06.1985) - se <http://europa.eu.int/comm/enterprise/newapproach/legislation/guide/legislation.htm>

¹⁶ F.eks. ISO TR 14062: Environmental management - Integrating environmental aspects into product design and development

4.4.2 Afprøvningsmetoder med miljøformål

Gennemførelsen af Fællesskabets direktiver og forordninger kræver sommetider, at der udarbejdes standardiserede afprøvningsmetoder, f.eks. for forureningsmåling, forureningsbekæmpelse og vandanalyse. Sådanne standarder gør det muligt at gennemføre og håndhæve lovgivningen på ensartet måde i hele Europa. Uden standardiserede målemetoder ville der ikke være nogen overensstemmelse/sammenlignelighed mellem de miljøkvalitetsdata, der indsamles i EU som helhed.

Boks 2: Afprøvningsmetode til slam

Kommissionen har givet CEN mandat til at udarbejde horisontale standarder for slam, biologisk affald og jord for at kunne gennemføre nuværende og kommende EU-direktiver. Hensigten er, at der kun skal være nogle få standarder, som kan benyttes i tilknytning til flere direktiver. F.eks. kan der benyttes en horisontal standard for afprøvning af kaliumindhold til påvisning af kaliumniveauet i slam eller jord eller biologisk affald.

4.4.3 Miljøteknologi

I forbindelse med udarbejdelsen af handlingsplanen for miljøteknologi¹⁷, har Kommissionen konkluderet, at standarder kan øge denne teknologis udbredelse. Det præstationsniveau, standarderne angiver, kan få stor indflydelse på markedet for miljøteknologi.

F.eks. er energiudnyttelse et område, hvor europæiske standarder medvirker til at skabe miljøfordele. Der findes således europæiske standardiseringsprojekter, som drejer sig om elektriske apparaters og gasapparaters energieffektivitet. Til gavn for forbrugeren udarbejdes der standarder, som gør det lettere at måle apparaternes præstation. De relevante oplysninger om et apparats energiudnyttelse fremgår af et såkaldt energimærke. Det sætter de europæiske forbrugere i stand til at træffe deres valg på et velorienteret grundlag.

Nogle standarder har miljøfordele, som ikke er umiddelbart indlysende. Et godt eksempel herpå er standarden for måling af maskestørrelserne i fiskenet¹⁸. De giver forskellige lande mulighed for at håndhæve de internationale bestemmelser og beskytte fiskebestandene. Det hævdes også, at standarder, der udarbejdes til støtte for initiativer som intelligente transportsystemer, vil få miljøfordele, da de kan medvirke til at begrænse trafikken og dens negative miljøpåvirkning.

Boks 3: Kombineret kraftvarmeproduktion eller mikro-KVP

Mikro-KVP er samtidig udvikling af varme og elektricitet, som kan foregå i bygninger, der har brug for det. Når de europæiske standarder engang foreligger, vil de kunne fremhjelpe denne teknologi yderligere på markedet.

¹⁷ Miljøteknologi defineres som al teknologi, hvis brug skader miljøet mindre end relevante alternativer. KOM(2004)38 endelig udg. Meddelelse fra Kommissionen.

¹⁸ EN ISO 16663 Fishing nets – Method of test for the determination of mesh size.

4.4.4. *Standarder for miljøstyring*

Miljøstyring er et andet eksempel på et område, hvor der er standarder af hensyn til miljøet. Et miljøstyringssystem sætter et foretagende i stand til at vurdere, tilrettelægge og hele tiden forbedre sine aktiviteter, produkters eller tjenesteydelsers virkning på miljøet. Virksomhedernes sikring af miljøhensyn skal ske på samme systematiske måde som kvalitetssikring, og standarder for miljøstyring, som EMAS¹⁹ og EN/ISO 14001, er nyttige hjælpemidler.

ISO 14000 er en række standarder for miljøstyring, som er internationalt anerkendte. ISO-standard 14001 for miljøstyringssystemer er også blevet vedtaget som europæisk standard (EN ISO 14001). Andre dele af ISO 14000-rækken gælder forhold som vurdering af produkters livscyklus (ISO 14040), kriterier for miljøindsats (ISO 14030), og miljømærkning og miljøerklæringer (ISO 14020). Standarderne i 14000-rækken er styringsstandarder, der ikke gælder nogen bestemt sektor eller virksomhedstype, men tilbyder vejledning i grundlæggende miljøstyring, f.eks. tilrettelæggelse og fastlæggelse af mål og omfang.

EMAS benytter EN ISO 14001: 1996 som grundlag for sit miljøstyringssystem, men går videre end det. Blandt de vigtigste forskelle er, at EMAS kræver overholdelse af lovgivningen, stadig forbedring af miljøindsatsen, inddragelse af arbejdstagerne og offentliggørelse af en miljøerklæring (herunder oplysninger om virksomheden og dens miljøpåvirkning). Desuden er det et offentligt system under medlemsstaternes kontrol.

5. **KERNESPØRGSMÅL**

5.1 **Miljøbevidsthed**

Omsorg for miljøet, den bedste udnyttelse af ressourcerne og effektivt energiforbrug har fået voksende betydning for de økonomiske beslutningstagere, kunderne og de offentlige myndigheder. Standardiseringen bør som middel til udførelse af erhvervsaktiviteter kunne påvirkes af behovet for miljøbevidsthed, selv om det aldrig er standarderne selv, der påvirker miljøet, men derimod de produkter, processer og tjenesteydelser, som omfattes af de pågældende standarder. Hvordan de forhold, der skal standardiseres, kommer til at påvirke miljøet, afhænger i vid udstrækning af, hvordan standarden udformes, dvs. hvilke bestemmelser der medtages, og hvilke der udelades. De eksperter, som udformer eller ændrer standarderne skal derfor være opmærksomme på miljøhensyn og mulige miljøpåvirkninger. Meget afhænger af den miljøekspertise, der er til stede under standardens udarbejdelse, og af viljen til at tage systematisk hensyn til miljøproblemerne. Formålet med denne meddelelse er at fremme bevidsthedsskabende aktiviteter og udveksling af ekspertviden og god praksis, så standarderne kan bidrage til et bedre miljø og dermed til den bæredygtige udvikling. Den indsats der gøres på europæisk plan, skal nødvendigvis suppleres på internationalt plan.

¹⁹ Europaparlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 761/2001 af 19. marts 2001 om organisationers frivillige deltagelse i en fællesskabsordning for miljøledelse og miljørevision (EMAS) EFT L 114 af 24.4.2001, s. 1. Yderligere oplysninger på <http://www.europa.eu.int/comm/environment/emas>

5.1.1 *Forpligtelsen til miljøhensyn*

At tage hensyn til miljøet må blive en forpligtelse for alle interessegrupper og tekniske eksperter, som deltager i udarbejdelsen af standarder. At øge miljøbevidstheden er ofte en langsom og vanskelig proces, alene på grund af det store antal berørte interessegrupper, og fordi den praktiske miljøviden ændrer sig så hurtigt. Interessegrupperne, herunder de europæiske og internationale standardiseringsorganisationer, de offentlige myndigheder, industrien og erhvervslivet må være indstillet på hele tiden at gøre en indsats. Ikke mindst de interessegrupper, der repræsenterer de store virksomheder, kan spille en afgørende rolle for udarbejdelsen og anvendelsen af miljøstandarder på grund af deres forhold til leverandører og forretningsforbindelser. Desuden er miljøbevidsthed sandsynligvis et spørgsmål, de vil tage op i forbindelse med virksomhedens samfundsansvar eller dens forhold til aktionærerne. De bør også sørge for, at enhver erklæring, de fremsætter til fordel for miljøet eller offentliggør i miljødeklARATIONER, kommer til udtryk i deres egne eksperters arbejde med standardiseringsaktiviteter. Mange organisationer, ikke mindst de private, er allerede i gang med at øge deres medlemmers bevidsthed om de miljømæssige sider af standardiseringen. Der er imidlertid store variationer i denne form for engagement i både EU og tiltrædelseslandene.

5.1.2 *Hensyn til mulige miljøpåvirkninger fra begyndelsen*

Der er ikke noget enkelt svar på, hvordan man skal bære sig ad for at tage hensyn til miljøet i det europæiske standardiseringsarbejde. Det første skridt bør naturligvis være at finde ud af, hvordan standarden påvirker miljøet. Hensyn til standardernes eventuelle miljøpåvirkning behøver ikke nødvendigvis at indebære komplicerede, tidskrævende forsknings- eller undersøgelsesaktiviteter, og de behøver ikke nødvendigvis at betyde, at der skal foretages en levetidsvurdering for at nå frem til en tilfredsstillende vurdering. Det er selvfølgelig bedre at tage hensyn til miljødimensionen fra det allerførste stadium end at ændre en standard senere. Hvad der kræves, er derfor en systematisk indsats for at øge miljøbevidstheden på alle stadier i standardiseringsprocessen og således nå frem til konkrete forbedringer.

Spørgsmål som energi- og materialeforbrug og udledninger i luft, vand og jord er eksempler på miljøpåvirkninger, der bør tages hensyn til under standardiseringsarbejdet. På samme måde bør målelige og objektive forhold som frigivelse af farlige stoffer, risiko for miljøet ved uheld eller misbrug og affaldsdannelse og støjgener tages i betragtning, hvis det er relevant. Desuden spiller standarder for måling af ressourceeffektivitet eller emission af forurenende stoffer en afgørende rolle, når det gælder om at øge produktstandarders miljødimension. Hvis der på et tidligt tidspunkt foretages en vurdering af den slags miljøpåvirkninger, kan det være nyttigt for standardernes brugere. Derfor bør relevant materiale om, hvilke miljøforhold der er blevet taget i betragtning på hvilket stadium (under udarbejdelsen af en europæisk standard), stilles til rådighed i et hensigtsmæssigt format.

5.1.3 *Hensyn til mulige miljøpåvirkninger på revisionsstadiet*

Uheldige miljøpåvirkninger kan begrænses betydeligt ved hjælp af ny viden. Da innovationsgraden er høj, det gælder ikke mindst i forbindelse med miljø, er det vigtigt, at standarderne revideres regelmæssigt. Standarder revideres som regel hver femte år. Den regelmæssige revisionsproces er en passende anledning til at begynde

at se på allerede eksisterende standarders miljøindhold. Under disse revisionsprocedurer bør miljøhensyn inddrages systematisk, ligesom når udarbejdelsen af nye standardiseringsprogrammer og –projekter påbegyndes, og de bør gøres tilgængelige i et hensigtsmæssigt format.

5.1.4 Uddannelse

To former for uddannelse kan fremme inddragelsen af miljøhensyn i den europæiske standardiseringsproces.

For det første må viden om bestemte, materials, processers eller funktioners mulige miljøpåvirkninger være tilgængelige for alle tekniske eksperter, som deltager i den europæiske standardiseringsproces. For det andet kan standardiseringsprocessen, selv om den er åben og gennemsigtig, forekomme overkompliceret for en uindviet offentlighed, også selv om denne offentlighed har gode og hensigtsmæssige miljøkundskaber. Uddannelse af sådanne interessegrupper kan hjælpe dem til at finde ud af, hvordan de skaffer sig ørenlyd på nationalt og europæisk plan. Adgang til standardiseringsrelevante miljøoplysninger kan være en fordel for alle interessegrupper og kan styrke standardernes kvalitet ved at forbedre udbredelsen af teknisk viden og kunnen. Uddannelse, som drejer sig om standardiseringsprocessens virkemåde, kan bidrage til gensidig forståelse mellem interessegrupper med forskellige interesser.

Fremtidige uddannelsesaktiviteter på europæisk og nationalt plan bør udvikles sammen med alle relevante interessegrupper og skal bygge på de erfaringer, der hidtil er opnået.

5.2 Opstilling af prioriteter

På grund af det store antal standardiseringsprojekter, de store udgifter ved at deltage i standardiseringsarbejdet og interessegruppernes ofte knappe ressourcer er der brug for en prioritering. Interessegrupperne kan opstille deres prioritering på grundlag af mange forskellige forhold, der strækker sig fra deres egne behov (erhvervslivets og offentlighedens) til gennemførelse af europæisk lovgivning og politik (der f.eks. skyldes ratificering af internationale aftaler som Kyoto-protokollen). Det sjette miljøhandlingsprogram og Kommissionens årlige lovgivningsprogram indeholder de vigtigste prioriteringer og kan være en hjælp til at forudse og prioritere standardiseringsaktiviteter og miljøhensyn.

5.2.1 De europæiske standardiseringsorganisationers prioritering: arbejdsprogrammer

Der er behov for en enkel metode, hvormed standardiseringsprogrammer eller standardiseringsprojekter, som kan påvirke miljøet, kan bestemmes. Det ville sætte interessegrupperne i stand til at sætte deres ressourcer effektivt ind på de standardiseringsprojekter, som virkelig er i deres interesse og indebærer potentielle fordele for dem. Med en sådan ordning kunne der også indhentes tekniske bemærkninger, ekspertudsagn og anden støtte. F.eks. kunne de arbejdsprogrammer og virksomhedsplaner, der forestås af de europæiske standardiseringsorganisationer tekniske udvalg og arbejdsgrupper, indeholde en redegørelse for, hvordan arbejdet forbindes med miljøhensyn.

5.2.2 Kommissionens prioritering: mandater

Et af de midler, hvormed Kommissionen kan tilkendegive sine prioriteringer i forbindelse med det europæiske standardiseringsarbejde, er det europæiske standardiseringsmandat. Mandater bruges, når der skal iværksættes europæiske aktiviteter i tilknytning til politiske mål, ikke mindst i forbindelse med direktiver på grundlag af den nye holdning, hvor det kan dreje sig om varers og tjenesteydelsers fri bevægelighed på det indre marked. De kan også gælde områder, der kræver særlige miljøstandarder, eller støtte til EU's miljøpolitik.

Kommissionen har allerede i nogle år understreget, at når der gives mandat, er den vigtigt at inddrage væsentlige hensyn som beskyttelse af sikkerhed, sundhed og miljø²⁰. Kommissionen må derfor sikre, at standardiseringsmandaterne opfordrer til at tage tilstrækkeligt hensyn til miljøforholdene under standardernes udarbejdelse og samtidig tager andre politiske områder som varernes frie bevægelighed på det indre marked i betragtning. Når et mandat forberedes kan en foreløbig vurdering af forskellige miljø-, sundheds- og sikkerhedsspørgsmål eventuelt give øget vægt. Endelig skal mandaterne opstille miljøkrav på en sådan måde, at det er muligt at afgøre, om det pågældende miljøhensyn har ført til et godt resultat.

Særlige mandater til støtte for EU's miljøpolitik er også nyttige. Et særligt middel, Kommissionen benytter, når den skal opfordre til opstilling af prioriteter i forbindelse med europæisk standardiseringsarbejde, er det såkaldte programlægningsmandat. Kommissionen har f.eks. udstedt et programlægningsmandat til støtte for det fremtidige direktiv om miljødesign af energiforbrugende produkter.

5.3 Inddragelse af interessegrupperne

Standardernes acceptabilitet afhænger i vid udstrækning af, at alle interessegrupper inddrages. Samfundets (dvs. interessegrupper, som repræsenterer forbruger-, sundheds-, sikkerheds- og miljøinteresser) deltagelse i standardiseringen gør enigheden bredere og dermed standarden mere repræsentativ og mere acceptabel for interessegrupperne selv og eventuelt også for myndighederne. Også videnskaben bør inddrages, for at sikre, at standarderne tager hensyn til de seneste videnskabelige landvindinger. På det politiske plan har Rådet understreget, at det er vigtigt at inddrage alle berørte parter ved at opfordre dem til at deltage aktivt i udarbejdelsen af europæiske standarder og medvirke til standardiseringsprocessens tilrettelæggelse²¹. Bidrag til programlægningen af den europæiske standardisering skal naturligvis bygge på et legitimt grundlag ved at repræsentere en interessegruppe på nationalt og europæisk plan.

Næsten alle standardiseringsorganisationer (nationale og europæiske) har erklæret sig villige til at inddrage nye interessegrupper i standardiseringsprocessen. I praksis afhænger effektiv deltagelse i standardernes udarbejdelsesproces imidlertid i høj grad af den pågældende interessegruppes evne til at levere tekniske bidrag og afsætte midler til dette arbejde.

²⁰ KOM(1998)291 endelig., s. 11. Beretning fra Kommissionen til Rådet og Europa-Parlamentet - Effektivitet og ansvarlighed i europæisk standardisering i den nye metode.

²¹ Rådets resolution af 28. oktober 1999 om standardiseringens rolle i Europa og Rådets konklusioner om standardisering af 1. marts 2002.

5.3.1 *Den nationale dimension*

Miljøgruppernes deltagelse i standardiseringen er meget vigtig, især på nationalt plan. Det nationale delegationsprincip giver interessegrupperne mulighed for både at deltage i standardiseringsarbejdet uden omfattende rejseaktiviteter og at fremsætte tekniske bemærkninger på deres eget sprog. At opnå enighed mellem interessegrupperne på nationalt plan og derpå skabe overensstemmelse mellem de nationale holdninger fører som regel til standarder, der accepteres både regionalt og internationalt.

Nogle interessegrupper oplever, at der er praktiske vanskeligheder for deres deltagelse i standardiseringen. Blandt disse grupper er miljøorganisationer, forbrugerrepræsentanter, repræsentanter for sundhed og sikkerhed på arbejdspladsen og for SMV. Mangel på økonomiske midler og teknisk sagkundskab kan være til hindring for deres deltagelse. Da de imidlertid udgør en offentlig interessedimension i standardiseringsarbejdet, og da de kan øge brugernes accept af standarderne, bør deres deltagelse være genstand for offentlig støtte.

På samme måde bør de nationale myndigheder deltage mere aktivt i standardiseringsprocessen. En dialog mellem de forskellige involverede (nationale og lokale) myndigheder kan fremme inddragelsen af miljøhensyn i de sundhedsmæssige, sikkerhedsmæssige og økonomiske overvejelser.

Det er også vigtigt, at den enighed, der opnås mellem interessegrupperne på nationalt plan, dokumenteres og fremlægges som en fælles holdning på europæisk plan. Der bør sørges for udveksling af erfaringer og de bedste former for praksis mellem medlemsstaterne. Det bør fremgå af dem, hvordan miljøinteresser repræsenteres på nationalt standardiseringsplan, hvilken støtte de relevante interessegrupper får, og hvordan de nationale myndigheder inddrages i standardiseringen. Kommissionen kan derpå sammen med medlemsstaterne på grundlag af nationale aktivitetsrapporter undersøge, hvilke fremskridt der er sket.

5.3.2 *Den europæiske dimension*

Den europæiske standardiseringsproces i CEN og CENELEC bygger på nationale delegationer, og det er vigtigt, at de nationale delegationer indtager holdninger, som er udtryk for de synspunkter der er blevet fremsat af samtlige deltagende interessegrupper på nationalt plan. Da miljøgruppernes nuværende deltagelse ikke anses for tilfredsstillende, har Kommissionen indgået en kontrakt²² med ECOS (European Environmental Citizens Organisation for Standardisation), en sammenslutning af miljøorganisationer. ECOS søger at lade miljøinteresser komme til udtryk i standardiseringsprocessen og at sikre, at der tages hensyn til dem. På europæiske plan kommer ECOS til at spille en vigtig rolle ved

- at tiltrække nye medlemmer blandt de private organisationer, der deltager i standardiseringen på europæisk plan

²² 'Service contract for the integration of environmental requirements in the European standardisation process' OJ 2002/S 173-137828

- at oprette et net af eksperter og arbejdsprocedurer, som skaber gennemsigtig koordination blandt ECOS's medlemmer og således får større indflydelse på beslutningsprocessen på nationalt plan
- at udarbejde et teknisk arbejdsprogram og finde frem til de tekniske udvalg, hvor de ønsker at deltage i standardiseringsarbejdet
- at uddanne eksperter og personale i standardiseringsprincipper og standardiseringsprocedurer
- at sikre deres eksperters deltagelse i de tekniske udvalg og arbejdsgrupper, som angives i deres arbejdsprogram.

ECOS påbegyndte arbejdet i november 2002. Ansøgninger om associeret medlemskab af CEN og social og økonomisk partnerstatus i CENELEC er på vej. Efter den indledende fase forventer Kommissionen, at ECOS kommer til at spille en vigtig rolle for inddragelsen af miljøhensyn i standardiseringen og vil støtte dets arbejde yderligere.

Europa-Kommissionen lægger stor vægt på, at alle interessegrupper inddrages fuldt ud i den europæiske standardiseringsproces, og har allerede sikret forbrugerne (ANEC), arbejdstagerne (TUTB) og de små og mellemstore virksomheder (NORMAPME) repræsentation. Disse grupper har fået associeret medlemskab eller dertil svarende status i de europæiske standardiseringsorganisationer.

6. HJÆLPEMIDLER OG INCITAMENTER

De europæiske standardiseringsorganisationer har allerede udviklet en række nyttige hjælpemidler, som kan bidrage direkte til inddragelsen af miljøhensyn i standardiseringen. Yderligere udvikling og systematisk anvendelse af dem bør fremmes. For at øge standardernes markedsrelevans er det også vigtigt, at standardbrugere som producenter, leverandører og forbrugere giver udtryk for, hvilke miljøhensyn de ønsker tilgodeset.

6.1 Eksisterende hjælpemidler

Arbejdsgrupper for miljø

Nogle europæiske standardiseringsorganer har oprettet specialgrupper for miljø. De fungerer ofte som miljøorienterede diskussionscentre for eksperter, hvor der kan udarbejdes henstillinger til strategiudvikling. CEN's Rådgivende Udvalg for Miljø (SABE)²³ og CENELEC's Arbejdsgruppe for Miljøstandardisering under det Tekniske Udvalg (BTWG 85-3)²⁴ er gode eksempler herpå.

CEN's miljøhjælpetjeneste

²³ <http://www.cenorm.be/cenorm/workarea/advisory+bodies/strategic+advisory+board+for+the+environment/index.asp>

²⁴ <http://www.cenelec.org/Cenelec/About+CENELEC/Our+strategy/Environmental+strategy/default.htm>

CEN har oprettet en tjeneste for miljøanliggende, CEN's **miljøhjælpetjeneste** (CEN EHD)²⁵, som ved hjælp af et net af miljøeksperter yder standardforfatterne rådgivning. CEN EHD får økonomisk støtte fra Kommissionen.

Miljødatabase

En miljødatabase ville kunne øge gennemsigtigheden og sprede oplysninger om miljøhensyn. Brugen af databaser kan medvirke til indsamling af relevante oplysninger om de eventuelle miljømæssige virkninger af materialer, produkter eller processer (f.eks. de tekniske oplysninger, der kræves for at kunne beregne de forurenende emissioner eller energiforbruget). Let adgang til sådanne oplysninger fremmer udbredelsen af miljøviden og kan medvirke til, at dublering af udgifter undgås. Naturligvis kræver det tid og ressourcer at opbygge og vedligeholde sådanne databaser. Navnlig skal der være enighed om de oplysninger, de skal indeholde, og de skal være efterprøvede.

CENELEC har for nylig udarbejdet en miljødatabase, som skal samle alle de miljøforhold, CENELEC beskæftiger sig med, og medvirke til at stille miljøviden til rådighed.

Vejledninger og checklister

Der findes også en række miljøvejledninger og checklister, som kan hjælpe med at vise, hvordan miljøhensyn kan inddrages i standarderne. De er enten generelle eller tager sigte på bestemte sektorer. Især de sidste er nyttige, fordi de er skrevet af eksperter fra den pågældende sektor for eksperter i denne sektor.

Boks 4: Miljøchecklister og miljøvejledninger

CEN Guide 4 – Vejledning i, hvordan miljøhensyn inddrages i produktstandarder

CEN Guidance – Inddragelse af miljøaspekter i standarder, indeholder en matrix-checkliste, som kan være til hjælp ved den første miljøvurdering

ISO Guide 64 – Vejledning i, hvordan miljøhensyn inddrages i produktstandarder

IEC Guide 109 – Miljøhensyn – inddragelse i elektrotekniske produktstandarder

IEC Guide 113 – Spørgeskema til materialeangivelse – Grundlæggende vejledning

ISO TR 14062 – Miljøstyring – Inddragelse af miljøhensyn i produktdesign og produktudvikling

6.2 Tilskyndelse til systematisk anvendelse af midlerne til hjælp for miljøinddragelse

Under standardiseringsarbejdet giver interessegrupperne deres tid og sagkundskab frivilligt. Hvis de skal bruge ressourcer på at inddrage miljøhensyn, vil det kræve motivering. Kommissionen anerkender derfor politisk interessegruppernes bestræbelser på at inddrage miljøhensyn mere systematisk. Der findes mange hjælpemidler, som kan være til nytte, når miljøet skal inddrages i europæisk standardisering. Den egentlige opgave er at fremme **systematisk anvendelse af dem**. Kommissionen vil udbrede de bedste former for praksis og støtte de hjælpemidler, der allerede har vist sig at være effektive, når miljøhensyn skulle inddrages. Den vil sende interessegrupperne en åben opfordring til at fremlægge deres idéer til

²⁵

<http://www.cenorm.be/cenorm/workarea/advisory+bodies/environmental+helpdesk/index.asp>

incitament og til at indlede en dialog om god praksis og opnåede resultater. Med det voksende antal europæiske standarder, som omfatter miljøaspekter, vil Kommissionens anvendelse af dem til politiske formål sandsynligvis vokse.

7. KONKLUSIONER OG VIDEREUDVIKLING

Kommissionen vil med denne meddelelse øge bevidstheden om og behovet for at inddrage miljøhensyn i europæisk standardisering som en frivillig proces, der drives af interessegrupperne.

Kommissionen erkender hermed, at miljøhensyn skal inddrages i de europæiske standarder. Den understreger imidlertid også, at det er vigtigt, at miljøaspekterne behandles hensigtsmæssigt og velovervejet, og at der tages tilstrækkeligt hensyn til de øvrige begrundelser for at udarbejde standarder.

Kommissionen vil nu indlede drøftelser med de berørte parter i standardiseringskredse for at få udviklet konkrete foranstaltninger. Der planlægges to workshops i 2004, som skal indsamle idéer og udarbejde projekter for at opnå fremskridt på følgende fire områder:

- Bevidstheden om inddragelse af miljøhensyn i europæisk standardisering skal øges blandt alle interessegrupper, ikke mindst i tiltrædelseslandene. Udveksling af ekspertviden og god praksis kan sikre, at miljøhensyn i forbindelse med standardisering påvises på et tidligt tidspunkt under udarbejdelsen af nye standarder, eller når eksisterende standarder revideres hvert femte år. Uddannelse har vist sig at være afgørende for at sikre, at miljøgrupperne effektivt kan gøre deres synspunkter gældende i den europæiske standardiseringsproces. På samme måde må alle relevante miljøoplysninger samles og videreformidles til alle tekniske eksperter, som deltager i processen.

For at komme videre opfordrer Kommissionen interessegrupperne til at fremsætte idéer og forslag, så de inddrages yderligere i bevidstgørelses- og uddannelsesaktiviteterne. Kommissionen er villig til at yde støtte til de europæiske standardiseringsorganisationer, hvis der fremsættes passende forslag. Medlemsstaterne opfordres til at planlægge lignende foranstaltninger for de nationale standardiseringsorganisationer. Situationen vil blive overvåget af hensyn til de relevante aktiviteter, og interessegrupperne opfordres til at udveksle erfaringer for at kunne fastslå, hvad der er god praksis.

Da midlerne er begrænsede, må der foretages prioriteringer af arbejdet med miljøhensyn i europæisk standardisering. På grund af processens frivillige karakter bør standardiseringens interessegrupper fortsat selv bestemme deres arbejdsprioriteringer. Dog bør der tages hensyn til områder af offentlig interesse og til anliggender, som er relevante for europæisk politik.

For at komme videre vil Kommissionen, når det er hensigtsmæssigt, inddrage miljøhensyn, når den udarbejder europæiske standardiseringsmandater, og overveje særlige mandater til støtte for miljøforhold og standarder, der gælder produkternes miljømæssige virkninger. Kommissionen vil rådføre sig med interessegrupperne, når den udarbejder mandater. Alle interessegrupperne

opfordres til at udarbejde indikatorer, hvorefter standarder, som på tilfredsstillende vis inddrager miljøhensyn, kan fastlægges.

- **Interessegruppernes deltagelse** er afgørende for standardernes acceptabilitet og relevans. Alle interessegrupper bør kunne deltage effektivt i udarbejdelsen af de europæiske standarder, som berører dem. Da den europæiske standardiseringsproces bygger på nationale holdninger, er det vigtigt, at medlemsstaterne fremmer alle interessegruppers deltagelse i formuleringen af de nationale holdninger. De skal derpå bringes videre på grundlag af konsensus på europæisk plan. På europæisk plan spiller de interessegrupper, der kan samordne og formulere holdninger af offentlig interesse, f.eks. på miljøområdet, en vigtig rolle som effektiv støtte for de nationale holdninger.

For at komme videre opfordrer Kommissionen medlemsstaterne og tiltrædelseslandene til at hjælpe alle interessegrupper, især dem, der repræsenterer samfundsinteresser og offentlige miljøinteresser, herunder de offentlige myndigheder, til at kunne deltage i standardiseringsprocessen og formulere fælles holdninger, der fremlægges på europæisk plan som led i standardiseringsprocessen. Kommissionen opfordrer medlemsstaterne og tiltrædelseslandene til regelmæssigt at give meddelelse om de forskellige former for støtte, der ydes. Det forventes at fremme udvekslingen af erfaringer og god praksis. På europæisk plan vil Kommissionen fortsat tilbyde støtte til de europæiske interessegrupper, der kan spille en rolle for fastlæggelsen og samordningen af de miljømæssige standardiseringsspørgsmål, som skal behandles af de europæiske standardiseringsorganisationer.

- Den **systematiske anvendelse af de hjælpemidler**, hvormed miljøhensyn kan inddrages i standardiseringen, må gøres til praksis. Interessegrupperne må opmuntres til at benytte de hjælpemidler, der er blevet udviklet til inddragelse af miljøhensyn i standardiseringen. Større brug af disse hjælpemidler vil øge erfaringerne og dermed også det antal standarder, som indeholder en miljødimension. Det vil på sin side give de europæiske standarder øget attraktivitet til støtte for politik og lovgivning, også på miljøområdet.

For at komme videre opfordrer Kommissionen interessegrupperne til at meddele, hvordan de har benyttet de forskellige hjælpemidler, der står til deres rådighed. Regelmæssige møder for at udveksle erfaringer og fastlægge indikatorer, hvorefter udviklingen kan bedømmes, bidrager til at opbygge et voksende antal europæiske standarder, som indeholder en miljødimension.

Kommissionen vil fortsat vurdere inddragelsen af miljøhensyn i europæisk standardisering på baggrund af udviklingen på de ovenstående fire områder. Til dette formål vil der blive afholdt regelmæssige møder og workshops for interessegrupperne mindst en gang om året.